

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Milana Deáka a JUDr. Oľgy Trnkovej v právnej veci navrhovateľa **Mgr. I.**, so sídlom v B., správcu konkurznej podstaty úpadcu D. V. v konkurze, so sídlom v N., proti odporcovi **D.** so sídlom V. N., v dovolacom konaní zastúpenému JUDr. N. K. advokátom V. F. ul. X., **o neplatnosť zmlúv**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 14 C 224/2002, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 7. marca 2007 sp. zn. 25 Co 164/2004, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 7. marca 2007 sp. zn. 25 Co 164/2005 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Nitra rozsudkom z 19. septembra 2005 č.k. 14 C 224/2002 – 382 zamietol návrh na určenie neplatnosti piatich kúpnych zmlúv, ktorými D. V. predal odporcovi v návrhu bližšie označené nehnuteľnosti; navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť odporcovi náhradu trov konania v sume 463 788.-Sk na účet právneho zástupcu odporcu. Vychádzal zo zistenia, že nakladanie s majetkom navrhovateľa podliehalo rozhodnutiu predstavenstva

družstva, ktoré všetky napadnuté prevody svojim uznesením schválilo. Následne boli kúpne zmluvy podpísané osobami, ktoré na to mali v súlade s Obchodným zákonníkom, výpisom z obchodného registra ako i v súlade so stanovami navrhovateľa oprávnenie. Zmluvy sa nepriečia dobrým mravom, boli uzavreté platne. Nebolo preukázané, že by došlo k podhodnoteniu reálnej ceny prevádzaných nehnuteľností a tým k poškodeniu veľkého počtu veriteľov úpadcu, keď správca konkurznej podstaty ohľadom svojho tvrdenia, že reálna cena nehnuteľností bola omnoho vyššia ako 25 miliónov Sk, nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie. Na platnosť kúpnych zmlúv nemalo žiaden vplyv oneskorené zaplataenie kúpnej ceny, resp. zaplataenie kúpnej ceny započítaním vzájomných pohľadávok dohodou účastníkov .

Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Nitre rozsudkom zo 7. marca 2007 sp. zn. 25 Co 164/2005 zmenil podľa § 220 O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa a vyhovel návrhu na určenie neplatnosti všetkých piatich napadnutých kúpnych zmlúv (štyroch kúpnych zmlúv z 5. marca 2002 a jednej kúpnej zmluvy z 21. mája 2002). Odvolací súd sa síce stotožnil so súdom prvého stupňa, že k prevodom nebol potrebný súhlas členskej schôdze D. V. na rozdiel od súdu prvého stupňa však vyslovil názor, že kúpne zmluvy sú v rozpore s dobrými mravmi. Uviedol, že treba vychádzať zo všetkých okolností prípadu, keď išlo vlastne o nebankový subjekt, do ktorého vkladali fyzické osoby peňažné prostriedky, ktoré sa im mali vracaať okrem istiny aj s úročením, a bolo potrebné starostlivo a dôsledne posudzovať, či právne úkony vzhľadom na postupnosť krokov odporcu a konanie štatutárnych orgánov družstva nevytvárajú podmienky, aby došlo síce k právne perfektnému prevodu vlastníckeho práva so zaplataením kúpnej ceny započítaním pohľadávok, ale v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd takto dospel k záveru, že všetkých päť kúpnych zmlúv, ktoré boli predmetom sporu, pre rozpor s dobrými mravmi je treba považovať za právne úkony neplatné podľa § 39 Obč. zák. Úspešnému navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal, pretože sa svojho procesného práva výslovne vzdal.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie odporca. Žiadal, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu i rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie s tým, aby konanie vo veci prerušil v súlade s § 14 ods. 1 písm. d/ Zák.č. 328/1991 Zb. v aktuálnom znení. Dovolanie odôvodnil tvrdením o vadách podľa § 237 písm. b/ a c/ O.s.p. a tiež tvrdením o nesprávnom právnom posúdení veci a to vo vzťahu k § 80 písm. c/ O.s.p. a § 39 Obč. zák. Oba nižšie súdy podľa názoru dovolateľa nesprávne vyhodnotili, že boli splnené podmienky nalievavého právneho dôvodu a aktívnej

legitimácie na podanie návrhu. Namietal, že za návrh správcu konkurznej podstaty na pokračovanie v konaní nie je možno považovať jeho prejav vôle, že na podanom návrhu trvá. Odvolaciemu súdu vytýkal výsledok skúmania, podľa ktorého právne úkony (napadnuté kúpne zmluvy) sú v rozpore s dobrými mravmi (§ 39 Obč. zák), dôvodiac, že odvolací súd mal zrejme za to, že dohoda o postúpení pohľadávky je neplatná, avšak platnosť, resp. neplatnosť dohôd o postúpení pohľadávky neovplyvňovala platnosť kúpnych zmlúv.

Navrhovateľ žiadal dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p. a podal ho včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), preskúmal bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a to nad rámec vyplývajúci z § 242 ods. 1 prvá veta O.s.p. (lebo vada konania, ktorá nebola uplatnená v dovolaní, mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci) a dospel k záveru, že tento rozsudok je treba zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 O.s.p.).

V danej veci je splnená podmienka prípustnosti dovolania, keďže dovolanie odporcu smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Ďalšie dva dôvody prípustnosti dovolania, ktoré uplatnil dovolateľ - vady konania podľa § 237 písm. b/ a c/ O.s.p., však absentujú.

Podľa § 237 písm. b/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania.

Podmienkou toho, aby niekto mohol byť účastníkom občianskeho súdneho konania, je, že musí byť na to spôsobilý. Spôsobilosť byť účastníkom konania sa rozumie spôsobilosť subjektov mať procesné práva a povinnosti, ktoré procesné právo účastníkom konania priznáva. Túto procesnú subjektivitu upravuje Občiansky súdny poriadok v § 19 a to tak, že ju má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. V občianskoprávných konaniach majú spôsobilosť byť účastníkom konania tí, ktorí majú spôsobilosť mať práva a povinnosti podľa hmotného práva, pričom táto hmotnoprávna

spôsobilosť u fyzických osôb vzniká narodením. Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby (§ 18 ods. 1 Obč. zák.). Aj subjekt, ktorý podľa hmotného práva nie je spôsobilý mať práva a povinnosti, môže mať spôsobilosť byť účastníkom konania, ak procesné právo mu v určitom prípade túto procesnú subjektivitu prizná.

Samotné tvrdenie dovolateľa o existencii určitej vady konania v zmysle § 237 O.s.p. ešte nezakladá takúto vadu konania. Navrhovateľom v tomto konaní bol pôvodne D. V. so sídlom V.. Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 7. októbra 2003 č.k. 8K 81/02 – 314 bol vyhlásený konkurz na majetok D. V. Za správcu konkurznej podstaty bol ustanovený Mgr. I. so sídlom v B.. Keďže po vyhlásení konkurzu a ustanovení uvedeného správcu konkurznej podstaty sa v právnej veci pokračovalo na návrh tohto správcu v zmysle § 14 ods. 5 zák.č. 328/1991 Zb. v znení neskorších predpisov (prednes /stanovisko/ správcu na pojednávaní súdu v tejto právnej veci, zaznamenaný do zápisnice o pojednávaní, že na návrhu na začatie konania trvá, nemožno nepovažovať za návrh na pokračovanie v konaní), správca konkurznej podstaty sa stal účastníkom konania namiesto úpadcu. V oboch takto na seba nadväzujúcich prípadoch účasti na strane navrhovateľa ide o subjekt disponujúci spôsobilosťou byť účastníkom konania; tvrdenie dovolateľa o vade podľa § 237 písm. b/ O.s.p. nie je preto opodstatneným.

Rovnako nie je opodstatneným ani jeho ďalšie tvrdenie o vade podľa § 237 písm. c/ O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený. Na strane navrhovateľa (v oboch už spomenutých prípadoch) nemožno hovoriť o tom, že by nemal procesnú spôsobilosť a že by z tohto dôvodu potreboval byť procesne zastúpený.

Dovolací súd v rámci svojho prieskumu nezistil ani existenciu ostatných vád uvedených v §237 O.s.p., zistil však, že došlo k tzv. inej vade konania. Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Podľa § 80 písm. c/ O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Podľa § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení účinnom od 1. januára 2002 právo k nehnuteľnosti podľa § 1 ods. 1 cit zákona., ktoré vzniklo rozhodnutím súdu o neplatnosti právneho úkonu, sa do katastra nezapíše, ak právo k nehnuteľnosti bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou.

Podľa § 120 ods. 1 O.s.p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnuté pre rozhodnutie vo veci.

Podľa § 132 O.s.p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ O.s.p.) na určení neplatnosti právnych úkonov nemožno založiť len na tom, že možnosť domáhať sa vyslovenia neúčinnosti právnych úkonov nevyučuje, aby sa správca konkurznej podstaty úpadcu domáhal určenia neplatnosti právnych úkonov (porovnaj R.). Len pozitívna odpoveď na otázku o danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení oprávňuje súd, aby sa vecou meritórne zaoberal (skúmal právne úkony z hľadiska splnenia požiadaviek kladených na ich platnosť). Takáto pozitívna odpoveď, t.j. ustálenie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmlúv o prevode nehnuteľností bude však chýbať vtedy, ak sa vlastníckeho práva k týmto nehnuteľnostiam už dotkla ďalšia právna zmena s dôsledkom v zmysle citovaného ustanovenia § 34 ods. 2 katastrálneho zákona (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. júna 2007, sp. zn. 1 Cdo 91/2006, ktorý je publikovaný pod č. 61v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí sudov Slovenskej republiky – zošit X.).

Zistenie, že práva k príslušnej nehnuteľnosti, ohľadom ktorej sa vedie spor o neplatnosť prevodu nehnuteľnosti, sa dotýka ďalšia právna zmena v zmysle citovaného § 34

ods. 2 katastrálneho zákona, znamená zistenie, že rozsudok súdu o určení neplatnosti právneho úkonu z takéhoto konania by nebolo možné zapísať do katastra nehnuteľností. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. v takomto prípade bude chýbať a tento nedostatok predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací návrh nemôže obstať. Je to dôvod, ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu návrhu.

Významným z hľadiska správneho právneho posúdenia veci (naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti namietaných piatich kúpnych zmlúv) bolo, či nehnuteľnosti, resp. niektoré z nich, ktoré boli predmetom týchto kúpnych zmlúv, neboli dotknuté ďalšou právnou zmenou v zmysle citovaného ustanovenia § 34 ods. 2 katastrálneho zákona. K objasneniu, či došlo k takýmto zmenám, mal odvolací súd prikročiť v súlade s § 132 a §120 ods. 1 tretia veta O.s.p., pretože súd má starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci, pričom v priebehu celého konania sa v listinnej aj inej forme objavil rad indícií, že nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom napadnutých kúpnych zmlúv, sa prinajmenej sčasti previedli na tretie osoby. Takéto informácie pochádzajú predovšetkým od samotného navrhovateľa, ktorý už v návrhu na č.l. 5 uvádza, že odporca nehnuteľnosti odpredáva tretím osobám a že navrhovateľ má vedomosť o tom, že odporca na niektoré nehnuteľnosti podal návrh na vklad v prospech tretích osôb na Katastrálnom úrade v Ž.. Zmienku o uskutočňovaní takýchto prevodov obsahujú listy navrhovateľa, ktoré sú na č.l. 37 a 38 spisu. Že zrejme k prevodu na tretie osoby došlo, nasvedčujú aj údaje správcu konkurznej podstaty, ktoré sú o.i. na č.l. 310 (spomínajú sa druhé až tretie prevody), č.l. 437, 496 spisu. V zhode s týmito údajmi svedkyňa E. pri svojom výsluchu uviedla, že u odporcu sa dozvedela, že časť majetku bola predaná tretím osobám (porovnaj č.l.337 spisu). Tento nemalý rozsah indícií naznačujúcich, že nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom sporných kúpnych zmlúv, prinajmenej sčasti boli už prevedené na tretie osoby, nemal odvolací súd prehliadnuť, ale mal sa nimi procesne zaoberať (preveriť ich pravdivosť zistením aktuálneho stavu zápisu vlastníckeho práva k príslušným nehnuteľnostiam v katastri nehnuteľností). Keďže tak nepostupoval a nezadovážil potrebné skutkové zistenia, významné pre právne posúdenie veci (§ 80 písm. c/ O.s.p.), založil odvolací súd tzv. inú vadu konania, na ktorú - hoci nebola v dovolaní výslovne namietaná - dovolací súd musel v zmysle § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. prihliadnuť.

Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že v konaní pred odvolacím súdom došlo k inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Dovolateľ namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej na zistený skutkový stav aplikuje príslušnú právnu normu a pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery.

Dovolateľom napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie (§ 80 písm. c/ O.s.p.) dostatočný podklad; skúmanie, či uzatvorené kúpne zmluvy sú v rozpore s dobrými mravmi (§ 39 Obč. zák.), bez kladného vyriešenia otázky naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení ich neplatnosti je vylúčené.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. mája 2008

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :